

5. **Ковальчук Віталій Богданович** – в. о. завідувача кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;
6. **Макарчук Володимир Степанович** – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;
7. **Сливка Степан Степанович** – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;
8. **Личенко Ірина Олександрівна** – завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор;
9. **Канцір Володимир Степанович** – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;
10. **Бортник Надія Петрівна** – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор.

Запрошені:

11. **Скочиляс-Павлів Ольга Василівна** – доцент кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», кандидат юридичних наук, доцент.

З присутніх – 10 докторів наук, 1 , всі є фахівцями за профілем представленої дисертації.

Голова засідання – Ортинський Володимир Львович – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор.

2. СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта кафедри адміністративного та фінансового права

юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Смотрича Дмитра Володимировича за матеріалами дисертації «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах», представленої на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 *Право* (галузь знань – 08 *Право*).

Науковий керівник: **Решота Володимир Володимирович**, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Тему дисертації затверджено 26.10.2016 р. на засіданні Вченої ради Львівського національного університету імені Івана Франка, протокол № 27/10.

Робота виконана на кафедрі адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

По доповіді було задано 5 питань, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді.

Питання задавали:

– **Канцір В. С.** – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;

– **Личенко І. О.** – завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор;

– **Гумін О. М.** – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;

– **Сливка С. С.** – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

– **Гарасимів Т. З.** – заступник директора Навчально-наукового Інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор.

3. ВИСТУПИЛИ:

З оцінкою дисертації аспіранта кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка виступили *рецензенти*:

– *Жаровська Ірина Мирославівна* – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор, яка зазначила, що проблематика адміністративного судочинства та порядку його реалізації в Україні ще мало досліджена, оскільки ця сфера є наймолодшою ланкою в системі судочинства в нашій державі. З огляду на це, доводиться констатувати, що в умовах продовження реалізації судової реформи в Україні проблеми, що супроводжують адміністративне судочинство, зокрема щодо окремих питань, пов'язаних із процесуально-правовими засадами виконання судових рішень в адміністративних справах, не втрачають своєї актуальності.

Це зумовлено, передусім, тим фактом, що адміністративним судам відведено особливо важливу роль у справі захисту прав, свобод і законних інтересів осіб у сфері державного управління та місцевого самоврядування щодо розгляду і вирішення публічно-правових спорів. Саме це призвело до активізації теоретичних досліджень у вказаній сфері, яка сьогодні становить цілком самостійний і демократичний правовий інститут, спрямований на захист суб'єктивних прав і свобод громадян у сфері публічно-правових відносин.

Виконання судового рішення в адміністративному судочинстві у матеріально-правовому аспекті – це невід'ємна складова права особи, яка звернулася до адміністративного суду за захистом порушених прав та охоронюваних законом інтересів у публічно-правих відносинах, на судовий захист та на справедливий суд, яке виражається у тому, що остаточне судове рішення, яким закінчено розгляд адміністративної справи або вирішено процесуальні питання та яке набуло законної сили, буде реалізоване своєчасно, у повному обсязі та у спосіб, визначений у резолютивній частині такого рішення.

Отже, виконання судових рішень в адміністративних справах є однією з важливих категорій адміністративного процесу, без якої реалізація захисту прав, свобод та інтересів у сфері публічно-правових відносин є неможливим. Саме тому,

з огляду на вказане вище, дисертаційна робота, підготовлена Д.В. Смотричем, присвячена досить актуальній темі, оскільки, окрім зазначеного, вона обумовлена сучасними потребами науки адміністративного права та адміністративного процесу і комплексом теоретико-правового просування та розроблення всеохоплюючої концепції реформування адміністративного законодавства.

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлена, передусім, обґрунтованою і логічною архітектонікою дисертації, яка дозволила охопити предмет дослідження та простежити авторський задум, вибудувати чітку послідовність розкриття запропонованої наукової проблематики.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, які поділені на 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обрана структура дозволила авторові всебічно дослідити предмет дисертаційної роботи, а зацікавленим особам – простежити авторський творчий задум, краще усвідомити зміст, сутність та проблеми виконання судових рішень в адміністративних справах.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене вивченню теорії та практики виконання судових рішень в адміністративних справах. Аналіз змісту роботи свідчить про те, що дисертацію загалом можна описати як наукову, прикладну, самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу, вона має високий науково-теоретичний і прикладний рівень.

Всі розділи і підрозділи дисертації написані у відповідності до поставленої мети і завдань наукового дослідження. Дисертація відрізняється не тільки чіткою логічною структурою, але й однозначною ідеологією щодо необхідності впровадження її результатів в науку і практичну площину організації адміністративного судочинства в Україні.

Окрім того, особливо цінними є питання, що стосуються напрямів удосконалення законодавства, яке регулює питання виконання судових рішень в адміністративних справах, де дисертант подає конкретні пропозиції щодо удосконалення норм чинного законодавства в досліджуваній сфері.

У висновках дисертантом викладаються науково обґрунтовані положення щодо виконання судових рішень в адміністративних справах, з'ясування стану розробки питань виконання судових рішень в адміністративних справах, аналізу теоретико-методологічних основ дослідження процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах тощо.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про високий рівень наукової підготовки автора та його глибоку обізнаність з теоретичними і практичними проблемами тематики, що досліджувалась. Це відобразилось на змістовності і високому науковому рівні проведеного дослідження, пов'язаному з виконанням судових рішень в адміністративних справах і практичному значенні щодо впровадження отриманих результатів.

Отже, основні положення, висновки, рекомендації, які містяться в дисертації, достатньою мірою теоретично обґрунтовані. Сам автор продемонстрував високий рівень професійної зрілості та наукової кваліфікації.

Достовірність наукових положень дисертації досягнута автором за рахунок комплексного використання необхідної сукупності методів теорії пізнання. В процесі дослідження дисертантом опрацьовано широке коло літературних джерел комплексного та монографічного характеру, автори яких є фахівцями у галузі загальної теорії права, філософії права, адміністративного права і процесу, адміністративного судочинства, враховано вітчизняний і зарубіжний практичний досвід правовідносин адміністративного судочинства.

Оцінюючи наукову новизну одержаних результатів, необхідно зазначити, що вона визначається насамперед тим, що в межах єдиного комплексного дослідження отримані результати характеристики процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах в контексті євроінтеграційного розвитку держави.

Заслуговують на увагу проведені в результаті наукового дослідження новизна, наукові положення, що запропоновані автором уперше, удосконалені та питання, що набули подальшого розвитку, зокрема: визначення особливостей порядку виконання судових рішень в деяких категоріях адміністративних справ; дослідження поняття процесуально-правових гарантій забезпечення виконання

судових рішень в адміністративному судочинстві; поділу суб'єктів виконання судового рішення в адміністративному судочинстві та ін.

Ще однією із сильних сторін дисертації є тісне поєднання в ній практики і теорії. Дисертація містить низку напрацювань теоретичного та практичного характеру, які є своєчасними і можуть бути використані вченими та законодавцем в роботі, спрямованій на вдосконалення правовідносин адміністративного судочинства в Україні.

– *Скочиляс-Павлів Ольга Василівна* – доцент кафедри адміністративного та інформаційного права, кандидат юридичних наук, доцент, яка констатувала, що оцінюючи зміст дисертаційного дослідження, варто вказати, що його тема має актуальний характер для адміністративно-правової науки, що проявляється насамперед у розробці проблеми процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах та розробленні обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення норм Кодексу адміністративного судочинства.

Дисертант зазначає, що стрімке та поспішне перетворення законодавства, на жаль, спричинило зниження його якості. І навіть навпаки, брак планомірної науково переконливої теорії розвитку адміністративного судочинства зумовив декларативність та недосконалість багатьох прийнятих норм і, відповідно, зменшення реальних можливостей згаданого правозахисного інституту. То ж питання адміністративного судочинства загалом і належного виконання судових рішень адміністративних судів зокрема потребують ґрунтовнішого дослідження.

Автором встановлено, що «виконати судові рішення» означає втілити його у життя, реалізувати на практиці. Таке втілення в адміністративному судочинстві досягається шляхом виконання суб'єктом владних повноважень, який є відповідачем у справі, своїх обов'язків, зміст яких визначений у судовому рішенні, яким закінчено розгляд адміністративної справи та яке набуло законної сили. Крім того, виконанню може підлягати судові рішення, яким вирішено певне процесуальне питання. У такому разі суб'єктом виконання може бути учасник справи або інший суб'єкт, якому адресоване процесуально-судовий припис.

Водночас, процесуальне законодавство висуває низку вимог до виконання

судового рішення, які варто враховувати під час формулювання поняття досліджуваного інституту. Так, аналізуючи розділ IV Кодексу адміністративного судочинства України (КАС України), присвячений процесуальним питанням, пов'язаним з виконанням судових рішень в адміністративних справах, можна зробити висновок, що основними характеристиками виконання судового рішення є обов'язковість, своєчасність, точність, дотримання встановленої процедури виконання тощо. Таким чином, виконання судового рішення складає його реалізацію на практиці з дотриманням основних процесуальних принципів. Тільки за таких умов можна зазначити, що остаточне судове рішення, яким завершено розгляд адміністративної справи та яке набуло законної сили, є виконаним належним чином та у повному обсязі. Тому сутність та особливість виконання судового рішення в адміністративному судочинстві виявляються саме у цих умовах-принципах, визначених у КАС України.

Натомість варто зауважити, що нині наукові знання про виконання судових рішень в адміністративних справах в умовах реформування судової системи України та євроінтеграційних процесів належним чином ще не впорядковані.

Зазначене, на думку рецензента, переконливо свідчить про актуальність та значущість для сучасної адміністративно-правової науки теми дисертаційного дослідження Смотрича Д. В. «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах».

За своїм науковим спрямуванням тема роботи відповідає Основним науковим напрямам та найважливішим проблемам фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2019–2023 роки, Пріоритетним напрямом розвитку правової науки на 2016–2020 роки Національної академії правових наук України та виконана у межах науково-дослідної роботи кафедри Львівського національного університету імені Івана Франка «Адаптація адміністративного та фінансового законодавства України до права Європейського Союзу» (державна реєстрація 0119U002407). У рамках виконання цієї науково-дослідної роботи отримані всі результати, які становлять вагому юридичну новизну.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих у дисертації, визначається загалом достатньо органічним поєднанням її структури і змісту. Дисертаційна робота логічно пов'язана з визначеними метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження і передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором теми.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, які поділені на 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі дисертантом подано теоретико-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах. Автором здійснено опрацювання значного наукового доробку з проблематики науково-теоретичного осмислення становлення та розвитку адміністративного судочинства України та, зокрема, інституту виконання судових рішень в адміністративних справах.

Також, дисертантом застосовано методи дослідження, які обумовлюються предметом вивчення адміністративно-правових та адміністративно-процесуальних джерел, зокрема: діалектичний і логіко-семантичний, метод поділу на види та класифікації, історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-юридичний, статистичний, метод моделювання та ін. Вимоги формальної логіки щодо послідовності, визначеності, несуперечливості і обґрунтованості суджень дотримано при формулюванні висновків, пропозицій і рекомендацій відповідно до мети дослідження.

З'ясовано поняття, зміст та особливості інституту виконання судових рішень в адміністративних справах. Проаналізовано процесуально-правові гарантії забезпечення виконання судових рішень в адміністративних справах, а також способи та правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах.

У розділі другому автором описується порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Автор починає своє дослідження у цьому розділі з аналізу етапів виконання судових рішень в адміністративних справах. При цьому ним зауважується, що виконання судового рішення в адміністративній справі у добровільному або примусовому порядку здійснюється шляхом реалізації відповідних дій у певній послідовності, у межах якої формується порядок виконання судового рішення. Важливість дотримання встановленого процесуального порядку виконання судового рішення обумовлюється, передусім,

дією принципів верховенства права та законності.

Окрім того, дисертант аналізує особливості виконання судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ, шляхом характеристики виконання судових рішень щодо боржників – колегіальних суб'єктів публічного управління; окреслення порядку та умов виконання судових рішень про стягнення коштів з бюджету та з'ясування особливостей виконання органами виконавчої влади судових рішень про визнання протиправними і нечинними їх нормативно-правових актів.

У третьому розділі дисертант подає шляхи вдосконалення процесуального законодавства у сфері регулювання виконання судових рішень в адміністративних справах.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вони отримані внаслідок комплексного дослідження інституту виконання судових рішень в адміністративних справах, в тому числі правового статусу суб'єктів виконання судових рішень в адміністративних справах. У результаті проведеного дослідження запропоновані концепції розвитку та перспективи удосконалення чинного законодавства України в сфері виконання судових рішень в адміністративних справах, які ґрунтуються не лише на концепціях, запропонованих українськими вченими, а й на кращих здобутках міжнародного досвіду.

Одержані автором результати дослідження та низка сформульованих у роботі нових для науки адміністративного права та процесу наукових положень та узагальнень можуть бути застосовані у науково-дослідній сфері – для проведення досліджень, спрямованих на розробку проблемних питань виконання судових рішень в адміністративних справах.

У межах проведеного дослідження дисертантом сформульовано низку нових для науки адміністративного права та процесу положень та узагальнень, що виносяться на захист.

Загалом рецензенти вказали, що дисертація на тему: «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах», яка підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40

«Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Також рецензентами висловлені такі зауваження:

Жаровською Іриною Мирославівною:

По-перше, цілком логічно, що в контексті досліджуваної проблематики дисертант звертається до питання співвідношення понять «адміністративне судочинство» та «адміністративний процес». Однак, узагальнюючи думки науковців з цього питання варто було б подати і власний погляд на проблему, що є доволі дискусійною в сучасній науці адміністративного права.

По-друге, загалом підтримуючи загальну позицію, висловлену стосовно статусу суду як суб'єкта у відносинах адміністративного судочинства, зокрема на етапі виконання судових рішень в адміністративних справах, все ж хотілося б почути додаткові аргументи на користь того, що у вказаних правовідносинах адміністративні суди виступають як суб'єкти процесуальних правовідносин, як незалежна сторона, яка вирішує спори про право.

По-третє, дисертантом досить багато уваги приділено аналізу існуючого законодавства, що регламентує питання участі суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства в зарубіжних країнах, однак при цьому не вказується, законодавство якої країни варто взяти до уваги при удосконаленні законодавчої бази регулювання сфери адміністративного судочинства України, зокрема з питань процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах.

По-четверте, вимагають додаткового обґрунтування думки автора про необхідність збільшення обсягу фінансування видатків держави на виконання судових рішень, боржником в яких є держава, зокрема, шляхом пошуку додаткових джерел, з яких формуватиметься спеціальний фонд у Державному бюджеті України, який спрямовуватиметься на покриття заборгованості держави перед громадянами, яка виникла на підставі судових рішень.

Скочиляс-Павлів Ольгою Василівною:

1. Потребує додаткового обґрунтування пропозиція автора щодо доповнення класифікації способів виконання судового рішення таким критерієм, як «характер діяльності (активної чи пасивної)».

2. У контексті досліджуваної проблематики дисертанту доцільно було б більш детально дослідити питання взаємодії суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства, наприклад таких як: «сторони – суд»; «представник – суд»; «відповідач – третя особа» тощо.

3. Загалом погоджуючись з дисертантом у тому, що діяльність представників сторін як суб'єктів адміністративного процесу доцільно розглядати з позиції їх правового статусу, зокрема через аналіз тих завдань, що ними виконуються. Однак, у цьому контексті вважаємо, що правовий статус не обмежується лише завданнями, а й містить інші елементи, які дисертанту варто було б розкрити.

4. Характеризуючи сторони як суб'єкти у правовідносинах адміністративного судочинства дисертант цілком слушно зауважує, що «основним суб'єктом будь-яких правовідносин є фізична особа, оскільки жодне завдання соціального розвитку не може бути здійснене, якщо не будуть створені умови для самореалізації особистісного потенціалу людини». Водночас, автор підкреслює, що «до категорії фізичних осіб належать громадяни, іноземні громадяни та особи без громадянства». Однак, переважну увагу в дисертації звернуто на аналіз громадян та іноземних громадян і лише опосередковано окреслено питання, які стосуються осіб без громадянства у контексті виконання судових рішень в адміністративних справах.

Водночас, обома рецензентами зазначено, що висловлені зауваження стосуються дискусійних питань і не піддають сумніву основні наукові результати, отримані Смотричем Д. В.

З оцінкою дисертації також виступили присутні на фаховому семінарі:

Бортник Надія Петрівна – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор, яка зауважила, що виконана Смотричем Д. В. дисертаційна робота присвячена вирішенню важливого

наукового завдання – процесуально-правовим засадам виконання судових рішень в адміністративних справах.

Підсилює актуальність обраної дисертантом теми той факт, що сфера адміністративного судочинства в Україні є сьогодні наймолодшою гілкою в судовій системі нашої держави, а тому питання, що стосуються різноманітних аспектів діяльності адміністративних судів, є мало вивченими, а отже, потребують наукового супроводу. Не даремно Смотрич Д.В. звертає увагу на той факт, що у матеріально-правовому аспекті виконання судового рішення в адміністративному судочинстві – це невід’ємна складова права особи, яка звернулася до адміністративного суду за захистом порушених прав та охоронюваних законом інтересів у публічно-правих відносинах, на судовий захист та на справедливий суд, яке виражається у тому, що остаточне судове рішення, яким закінчено розгляд адміністративної справи або вирішено процесуальні питання та яке набуло законної сили, буде реалізоване своєчасно, у повному обсязі та у спосіб, визначений у резолютивній частині такого рішення.

Вивчення поданих Смотричем Д. В. матеріалів дисертації та анотації, а також ознайомлення з його публікаціями за обраною темою дає підстави стверджувати, що автором проведено достатній науковий аналіз теми, виділено новизну опрацьованих питань, сформульовано низку положень, узагальнень та висновків, що виносяться на захист. Можна констатувати, що дисертант досягнув поставленої перед собою мети, роботу виконав на належному науковому рівні. Такий загальний попередній висновок підтверджується за основними параметрами, які висуваються до дисертацій означеної наукової спеціальності.

Подана на розгляд дисертація є самостійною науковою авторською працею.

Сливка Степан Степанович – професор кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор, який зазначив, що у контексті реформи судової гілки влади, дослідження будь-якої з її складових має наукове і практичне значення. Особливо це стосується діяльності адміністративного суду, який покликаний вирішувати спори у публічно-правовій сфері та захищати права громадян від свавілля чиновницького апарата.

Надзвичайно вагома роль при цьому відведена кінцевому етапові захисту права, а саме виконанню судового рішення.

Автор слушно наголошує, виконання судового рішення в адміністративній справі у добровільному або примусовому порядку здійснюється шляхом реалізації відповідних дій у певній послідовності, у межах якої формується порядок виконання судового рішення. Важливість дотримання встановленого процесуального порядку виконання судового рішення обумовлюється, передусім, дією принципів верховенства права та законності. Особливо важливим є дотримання встановленого законом процесуального порядку виконання судових рішень в адміністративному судочинстві, в якому відповідачем у справі, переважно, виступає суб'єкт владних повноважень, який може діяти виключно у порядку та у межах повноважень, визначених Конституцією та законами України. Крім того, під час виконання судового рішення у примусовому порядку законодавством вимагається дотримання встановлених правил.

Дисертантом проведено аналіз широкої джерельної бази за темою дисертації і вагомому масиву законодавчих актів. Також автором на цілком достатньому рівні апробовано результати дослідження, що підтверджено опублікованими одноосібними науковими працями та участю у науково-практичних заходах.

Дисертаційне дослідження Смотрича Д. В. виконане на належному науковому рівні, про що свідчить завдання дослідження, методологія роботи, наукова новизна та зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Наукові положення, висновки і узагальнення, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень.

Ознайомлення зі змістом дисертації та основними публікаціями дозволяє визнати, що мету дослідження виконано. Дисертація є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту і, безперечно, має науково-теоретичну та, особливо, вагому практичну цінність.

Гумін Олексій Михайлович – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор, який зацентрував, що актуальність теми дисертаційного дослідження визначена тим, що, інститут адміністративної

юстиції сьогодні ще доволі молодий, а тому питання законодавчого удосконалення окремих аспектів діяльності адміністративних судів є надзвичайно актуальним і для науки, і для практики. З огляду на це, дослідження процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах є доволі актуальним і своєчасним.

Використані автором науково-теоретичні та монографічні роботи вітчизняних і зарубіжних авторів дозволили зробити висновок про масштабність комплексного підходу щодо дослідження процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах.

Сформульовані в дослідженні нові для науки адміністративного права та процесу положення та узагальнення, що виносяться на захист, справді отримані вперше, удосконалені або набули подальшого розвитку.

Виходячи з того, що автором чітко сформульовано ключові проблеми дослідження, роботі характерний високий ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень та висновків, наявна наукова новизна та практична значущість цілої низки одержаних результатів, необхідно резюмувати, що дослідження виконано на високому науковому рівні.

Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю, що оптимально поєднує складові поданого дослідження. Положення, висновки та узагальнення, що містяться в науковій праці, характеризуються завершеністю, аргументованістю та послідовністю. Дисертація є самостійним дослідженням автора. Наукові праці дисертанта висвітлюють основні результати дисертації.

Личенко Ірина Олександрівна – завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор, яка звернула увагу, що дисертантом ґрунтовно, на належному рівні розглянуто важливе питання, яке є найголовнішим критерієм ефективності діяльності суду – це виконання судового рішення. Варто погодитись з дисертантом у тому, що судові рішення в окремих категоріях справ мають свої особливості виконання, обумовлені специфікою способу виконання та

правового статусу суб'єкта, на якого покладено відповідний обов'язок виконання судового рішення. Такі особливості виражаються і під час виконання рішення у добровільному, і в примусовому порядку. У контексті обговорюваної праці, особливо цікавим є розгляд особливостей виконання судових рішень щодо боржника – колегіального суб'єкта владних повноважень, рішень про стягнення коштів з бюджету та рішень у справах щодо визнання протиправними та нечинними нормативно-правових актів.

Положення, узагальнення та висновки, викладені в дисертації, цілком аргументовані, що свідчить про належний рівень наукової компетенції та професійної кваліфікації дисертанта. Одержані в дослідженні нові науково обґрунтовані результати у сукупності розв'язують поставлені завдання, що дало змогу автору досягти заявленої в роботі мети, яка має істотне значення для сучасної адміністративно-правової науки.

Ознайомлення з дисертацією Смотрича Д. В. дає змогу стверджувати, що вона є завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка за своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, рівнем наукової та практичної значущості отриманих результатів, а також за кількістю та обсягом публікацій відповідає усім вимогам, які висуваються до таких досліджень.

Канцір Володимир Степанович – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор, який підкреслив, що є всі підстави для визнання дисертаційної праці Смотрича Д. В. своєчасним та якісним науковим дослідженням.

Дослідження містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених дисертантом досліджень, що мають вагомe значення для адміністративно-правової науки, що свідчить про особистий внесок здобувача в науку. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків й узагальнень, сформульованих у дисертації, визначається загалом достатньо органічним поєднанням її структури і змісту.

Дисертацію оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог, її текст викладено літературною мовою, науковим стилем.

Дисертація є самостійно виконаною, завершеною роботою, що підтверджує наукову зрілість автора. Загальна оцінка роботи є позитивною, дисертація може бути рекомендована до публічного захисту.

Зважаючи на висловлене виступаючими, можна зробити висновок про те, що обговорювана дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація на тему «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах», яка підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертації також взяли участь: *Ортинський Володимир Львович* – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор, *Гарасимів Тарас Зеновійович* – заступник директора Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор.

Усі висловлені відгуки учасників обговорення щодо дисертаційного дослідження Смотрича Д. В. – позитивні.

Головуючим було зачитано характеристику наукової зрілості аспіранта, яка надана науковим керівником *Решотою Володимиром Володимировичем*, доктором юридичних наук, доцентом, де зазначено, що у ході підготовки дисертації Смотрич Д. В. проявив такі якості як здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати науковий матеріал. Він скрупульозний до деталей, відповідально виконує завдання, точно дотримується графіку подання матеріалів, є виконавчим. Смотрич Д. В. добре володіє методологічним інструментарієм, має ґрунтовні

знання не тільки з теоретичної юриспруденції, але й з галузевих дисциплін, що допомагає йому в науковій роботі.

Під час написання дисертаційної роботи Смотрич Д. В. у повному обсязі розв'язав усі поставлені завдання. Мета дослідження дисертантом успішно досягнута. Аспірант на достатньому науково-теоретичному і практичному рівнях обґрунтував висновки дослідження.

Сформульована в дослідженні низка нових для науки адміністративного права та процесу положень та узагальнень характеризується аргументованістю, логічною послідовністю, точністю і цілісністю викладу.

Дисертація Смотрича Д. В. на тему «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах» є завершеною науковою роботою, в якій комплексно аналітично осмислено якісно нові знання про процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах, що дозволили обґрунтувати необхідність внесення відповідних змін і доповнень до чинного законодавства.

Робота виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим для такого виду досліджень вимогам, а відтак може бути рекомендована для подання у разову спеціалізовану вчену раду для подальшого публічного захисту.

4. Заслухавши та обговоривши доповідь аспіранта адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Смотрича Дмитра Володимировича, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі зі спеціальності 081 *Право* Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» – прийнято такі висновки щодо дисертації на тему «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах».

ВИСНОВОК

фахового семінару зі спеціальності 081 *Право*

Навчально-наукового Інституту права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах» здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 *Право* (галузь знань – 08 *Право*)

Смотрича Дмитра Володимировича

4.1. Актуальність дослідження. Становлення України як європейської, соціальної, правової держави зумовлює необхідність імплементації та дотримання європейських принципів у сфері судочинства. В Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони закріплено співробітництво та наближення національного законодавства до європейських стандартів, зокрема, у сфері юстиції та правосуддя. Так, одним із основоположних принципів, закріплених у Конвенції про захист прав людини і основоположні свободи, є право на справедливий суд, невід'ємним складовим елементом якого є гарантія виконання судового рішення, що набуло законної сили. У прецедентній практиці Європейського суду з прав людини сформувалась стійка позиція, відповідно до якої судові провадження закінчуються належним виконанням остаточного судового рішення.

Разом з тим, в Україні склалась негативна практика невиконання або неналежного виконання судових рішень, про що свідчать дані офіційної статистики, а також той факт, що Україна займає лідерські позиції по кількості звернень її громадян до Європейського суду з прав людини, зокрема, посилаючись на порушення статті 6 Конвенції. Особливо гостро проблема виконання судових рішень стоїть в адміністративному судочинстві, де боржником виступає державний орган, його посадова особа або інший суб'єкт владних повноважень. Водночас,

незадовільний стан у сфері виконання судових рішень в адміністративних справах свідчить про низький рівень дотримання у державі принципу верховенства права.

Однією з причин існування проблеми невиконання судових рішень в адміністративних справах є недосконалість правового регулювання у цій сфері, недостатня сформованість організаційно-правових механізмів, що зумовлює необхідність проведення ґрунтовного наукового аналізу у цій сфері з метою подальшого розроблення практичних пропозицій щодо усунення наявних проблемних питань, що виникають у процесі виконання судових рішень в адміністративному судочинстві.

Дослідженню цієї проблематики свою увагу присвятили багато видатних науковців. Зокрема, теоретичні питання щодо виконання судових рішень, у тому числі в адміністративних справах досліджували такі науковці, як: О.М. Бандурка, Я.О. Берназюк, І.А. Боровська, І.В. Бойко, С.М. Брайченко, М.О. Букач, А.О. Буцан, О.О. Галус, Є.М. Гришко, О.М. Гришко, О.В. Гетманцев, Е.Ф. Демський, М.В. Джафарова, А.С. Зеленов, О.Р. Івасин, Р.В. Ігонін, В.О. Ільницький, О.М. Капля, М.В. Ковалів, К.О. Кропивна, М.О. Козелецька, Л.В. Крупнова, К.О. Лагода, І.В. Лимарь, О.С. Лужанський, П.В. Макушев, О.М. Мамонтова, Р.С. Мельник, О.В. Пабат, О.М. Пасенюк, А.І. Педан, В.М. Притуляк, А.В. П'ятницький, В.В. Решота, І.О. Розум, О.М. Сасевич, М.О. Сорока, В.П. Тарануха, М.І. Труш, В.П. Феннич, І.Г. Француз, Д.О. Чепкаленко, О.С. Чорна С.О. Якимчук, А.В. Яковенко та ін. Роботи зазначених науковців мають важливе наукове і практичне значення, сприяють удосконаленню нормативно-правового регулювання відносин у сфері виконання судових рішень в адміністративному судочинстві. Разом з тим, залишаються невирішеними низка питань наукового та практичного характеру, зокрема: несформованість наукового підходу до розуміння поняття виконання судового рішення в адміністративному судочинстві у матеріально-правовому та процесуальному аспектах, неурегульованість деяких процесуальних питань виконання судових рішень в адміністративних справах (порядок виконання судових рішень колегіальними органами, порядок виконання судових рішень у немайнових спорах) та ін.

Таким чином, недостатність теоретичних розробок теми, наявність

практичних проблем, які виникають у процесі виконання судових рішень в адміністративних справах, недосконалість процесуального законодавства у цій сфері обумовлюють актуальність теми дослідження.

4.2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Наукове дослідження виконане відповідно до Законів України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р., «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про судоустрій та статус суддів»; Указів Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020»», «Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки» та ін.

Тема дослідження відповідає загальному напрямку дослідницької роботи кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка: «Адаптація адміністративного та фінансового законодавства України до права Європейського Союзу» (державна реєстрація 0119U002407).

4.3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Концептуальні положення і висновки, що виносяться на захист, сформульовані й обґрунтовані автором особисто на основі наукового опрацювання й аналітичного осмислення значного обсягу наукових досліджень і правових джерел, що дало змогу оперувати всією різноманітністю фактів і конкретних явищ виконання судових рішень в адміністративних справах, що тією чи іншою мірою стосуються предмета дослідження.

У дисертаційній роботі визначено поняття та особливості виконання судових рішень в адміністративному судочинстві; окреслено систему процесуально-правових гарантій забезпечення виконання судових рішень в адміністративних справах; розроблено класифікацію способів виконання судових рішень в адміністративних справах; виявлено особливості виконання судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ; охарактеризовано процесуальний

статус суб'єктів виконання судових рішень в адміністративних справах; проаналізовано зарубіжний досвід у сфері виконання судових рішень в адміністративних справах та визначено способи його застосування для удосконалення процесуального законодавства України; охарактеризовано процесуальні засоби, які може застосовувати суддя з метою забезпечення належного виконання судових рішень в адміністративних справах; визначено проблеми та запропоновано способи вдосконалення порядку виконання судових рішень в адміністративних справах.

Методологічну основу дисертації становить система філософських дослідницьких підходів та загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, а також логічних прийомів і засобів наукового пізнання досліджуваного явища.

4.4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, узагальнень та висновків, сформульованих у дисертації, визначається декількома чинниками: оригінальністю змісту, органічним поєднанням структури дисертації і змісту дослідження (робота логічно пов'язана з визначеними дисертантом метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження та передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором теми), послідовністю викладу матеріалу; широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази.

Достовірність отриманих результатів забезпечується емпіричною базою дослідження, якою слугували статистичні дані, судова практика національних судів та Європейського суду з прав людини.

Така достовірність та обґрунтованість проведеного дослідження дозволили дисертанту запропонувати низку наукових положень, узагальнень та висновків за темою дисертації.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена тим, що ця наукова

робота є комплексним дослідженням основних аспектів виконання судових рішень в адміністративному судочинстві. До найбільш значущих результатів дослідження належать такі:

у перше:

– запропоновано поняття «виконання судового рішення в адміністративних справах» розглядати у двох аспектах – у матеріально-правовому та процесуальному. Зокрема, у матеріально-правовому зроблено акцент на тому, що це невід’ємна складова права особи, яка звернулася до адміністративного суду за захистом порушених прав та охоронюваних законом інтересів у публічно-правих відносинах, на судовий захист та на справедливий суд; у процесуальному аспекті виконання судового рішення визначено, як реалізацію суб’єктом, на якого судовим рішенням покладено відповідні зобов’язання, приписів резолютивної частини судового рішення, яке може виражатися у вчиненні таким суб’єктом певних дій, утриманні від їх вчинення або прийнятті певного рішення;

– узагальнено особливості порядку виконання судових рішень в деяких категоріях адміністративних справ, зокрема: 1) у справах, в яких боржником є колегіальний суб’єкт публічного управління: способом виконання таких рішень є, як правило, прийняття конкретного рішення або вчинення певної дії на користь позивача, позаяк, виконання такого рішення у примусовому порядку можливо лише шляхом спонукання державним виконавцем або судом за допомогою процесуальних засобів та засобів примусу (штрафу) відповідного суб’єкта виконати рішення суду; 2) у справах про стягнення коштів з бюджетів: державний виконавець позбавлений можливості самостійно здійснювати списання коштів за виконавчими документами, оскільки стягнення коштів з державного бюджету покладається безпосередньо на державний орган, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, відповідно до того, в якому порядку надходять виконавчі документи;

– запропоновано з метою удосконалення виконання судових рішень у справах щодо оскарження нормативно-правових актів у ст. 264 КАС України встановити конкретний строк опублікування резолютивної частини рішення суду у

виданні, в якому було опубліковано оскаржуваний нормативно-правовий акт, та закріпити обов'язкове залучення органів Міністерства юстиції України (якщо відповідний акт підлягає державній реєстрації), а також профільних міністерств та відомств, які є головними розробниками акта, що визнаний нечинним, до розгляду адміністративної справи цієї категорії;

удосконалено:

– визначення поняття процесуально-правових гарантій забезпечення виконання судових рішень в адміністративному судочинстві, яке запропоновано розуміти як систему визначених нормами адміністративного процесуального законодавства засобів, за допомогою яких забезпечується належне та ефективно виконання суб'єктом владних повноважень або суб'єктом приватного права своїх обов'язків, визначених у судовому рішенні, яке набуло законної сили. До процесуальних гарантій забезпечення належного виконання судового рішення в адміністративному судочинстві віднесено: 1) закріплення обов'язковості виконання судового рішення, яке набуло законної сили; 2) публічний порядок винесення судового рішення; його оприлюднення у встановленому законом порядку; 3) встановлення особливого порядку звернення судового рішення до примусового виконання, якщо рішення винесено не на користь відповідача – суб'єкта владних повноважень; 4) встановлення юридичної відповідальності за невиконання судового рішення; 5) здійснення судового контролю та застосування адміністративним судом інших процесуальних засобів забезпечення виконання судового рішення;

– класифікацію способів виконання судового рішення в адміністративній справі, в основу якої покладено такий критерій, як характер діяльності (активної чи пасивної), що становить зміст виконання рішення, за яким способи виконання розмежовано на: 1) здійснення активних дій (нарахування, перерахування, донарахування та сплата коштів на користь суб'єкта приватного права, сплата відшкодування шкоди, яка є наслідком його протиправних рішень, дії або бездіяльності, здійснення реєстраційних дій, прийняття до розгляду, розгляд та надання вичерпної, мотивованої відповіді по заяві, прийняття рішення); 2) пасивне виконання судових рішень (утримання суб'єктом владних повноважень від:

вчинення дій, які визнані неправомірними, виконання певних повноважень, якщо судом визнано відсутність компетенції (повноваження) суб'єкта владних повноважень, реалізації акта індивідуальної дії або нормативно-правового акта, який визнаний протиправним та нечинним судовим рішенням тощо); 3) пасивно-активне виконання судового рішення (наприклад, виконання рішення про визнання нечинним нормативно-правового акта);

– класифікацію суб'єктів виконання судового рішення в адміністративному судочинстві, які поділено на чотири групи: 1) суд, що постановив рішення, від активної позиції якого залежить своєчасність та належність виконання судового рішення; 2) учасники провадження – боржник та стягувач, які є найбільш зацікавленими у виконанні судового рішення; 3) державні виконавці, які стають головними суб'єктами виконання судового рішення у разі звернення його до примусового виконання, а також інші учасники виконавчого провадження, які можуть залучатися виконавцем до проведення виконавчих дій; 4) інші органи, які залучаються виконавцем до проведення виконавчих дій, або які у силу закону наділенні повноваженнями, необхідними для виконання судового рішення;

– підхід до обґрунтування значення судового контролю та інших процесуальних засобів забезпечення виконання судових рішень в адміністративних справах (роз'яснення судового рішення, встановлення строку, способу та порядку виконання такого рішення, допущення заміни сторони виконавчого провадження), яке полягає в активній позиції адміністративного суду та спрямований на те, щоб особа, якій належить виконати рішення суду, що набрало законної сили, здійснила достатні дії для організації процесу його виконання у чіткій відповідності до висновків суду, незалежно від будь-яких умов, оскільки інше суперечитиме принципу верховенства права;

набули подальшого розвитку:

– пропозиції щодо удосконалення національного механізму забезпечення повного та своєчасного виконання судових рішень адміністративних судів на основі застосування досвіду деяких зарубіжних держав, а саме: запровадження інституту колективної відповідальності за невиконання судового рішення, якщо

таке виконання покладено на колегіальний орган (Франція); закріплення права суду призначити спеціального відповідального суб'єкта за виконання судового рішення (Італія); запровадження інституту притягнення виконавців до відповідальності за неналежне, несвоєчасне виконання судового рішення (Литва) тощо;

– практичні рекомендації, спрямовані на удосконалення інституту виконання судових рішень в адміністративному судочинстві, зокрема, шляхом доповнення положень Закону України «Про виконавче провадження» статтею, в якій закріпити повноваження суду (судді) у виконавчому провадженні, а саме: здійснення судового контролю за виконанням судового рішення, розгляд справ про оскарження рішень, дій або бездіяльності державного або приватного виконавця тощо.

4.6. Перелік основних праць, в яких викладені результати дисертаційного дослідження.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Смотрич Д. В. Правове забезпечення виконання судових рішень в адміністративних справах і рішень європейського суду з прав людини. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 3. С. 115–118.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

2. Smotrich D. Європейський досвід у сфері виконання судових рішень в адміністративних справах. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 2. С. 193–198. (Словенія)

3. Smotrych D. Features of judicial control of the judicial decision execution in administrative process. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 5. С. 93–98. (Словенія)

4. Smotrych D. Історичне дослідження проблематики щодо примусового виконання судових рішень в адміністративних справах. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 3. С. 185–190. (Словенія)

Тези доповідей на конференціях, круглих столах, семінарах та симпозиумах:

5. Смотрич Д. В. Поняття, види та ознаки виконання судових рішень у адміністративних справах. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: тези регіональної науково-практичної конференції* (м. Львів, 16 грудня 2016 року); упор. В. К. Гришук. Львів: ЛьвДУВС, 2016. С. 417–424.

6. Смотрич Д. В. Процесуальні вимоги до виконання судових рішень у адміністративних справах. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXIII звітної науково-практичної конференції* (м. Львів, 7–8 лютого 2017 р.): ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С. 97–102.

7. Смотрич Д.В. Особливості виконання судових рішень щодо боржників – колегіальних суб'єктів публічного управління. *Шляхи вдосконалення нормативно-правової бази України як основи сталого розвитку суспільства: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 1–2 вересня 2017 р.): Східноукраїнська наукова юридична організація, 2017. С. 64–69.

8. Смотрич Д.В. Основні форми судового контролю за виконанням судового рішення в адміністративному спорі. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Львів, 10 листопада 2017 р.): ЛьвДУВС, 2017. С. 227–229.

9. Смотрич Д. В. Основні стадії примусового виконання судового рішення в адміністративних справах. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції* (м. Львів, 7–8 лютого 2018 р.): ЛНУ імені Івана Франка, 2018. С. 85–87.

10. Смотрич Д. В. Особливості виконання судових рішень приватними виконавцями в адміністративних справах. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXV звітної науково-практичної конференції* (м. Львів, 7–8 лютого 2019 р.): ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 67–70.

11. Смотрич Д. В. Виконавчі системи Європейських країн. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи: матеріали XVIII міжнар. студентсько-аспірантська наук. конф.* (м. Львів, 18–19 квітня 2019 р.): ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 158–159.

12. Смотрич Д. В. Європейський досвід у сфері виконання судових рішень у

адміністративних справах. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: матеріали XXVI звітної науково-практичної конференції (м. Львів, 6–7 лютого 2020 р.): ЛНУ імені Івана Франка, 2020. С. 90–93.

4.7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження оприлюднено у доповідях на 8 науково-практичних заходах, а саме на 4 міжнародних науково-практичних конференціях, 1 регіональній науково-практичній конференції та 5 науково-практичних конференціях: регіональній науково-практичній конференції «*Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні*» (м. Львів, 16 грудня 2016 року); XXIII звітній науково-практичній конференції «*Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*» (м. Львів, 7–8 лютого 2017 р.); міжнародній науково-практичній конференції «*Шляхи вдосконалення нормативно-правової бази України як основи сталого розвитку суспільства*» (м. Харків, 1–2 вересня 2017 р.); міжнародній науково-практичній конференції «*Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах*» (м. Львів, 10 листопада 2017 р.); XXIV звітній науково-практичній конференції «*Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*» (м. Львів, 7–8 лютого 2018 р.); XXV звітній науково-практичній конференції «*Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*» (м. Львів, 7–8 лютого 2019 р.); XVIII міжнародній студентсько-аспірантській науковій конференції «*Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи*» (м. Львів, 18–19 квітня 2019 р.); XXVI звітній науково-практичній конференції «*Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*» (м. Львів, 6–7 лютого 2020 р.).

4.8. Наукове значення виконаного дослідження.

Дисертація має теоретико-прикладний характер, а сформульовані й обґрунтовані в ній наукові положення, узагальнення та висновки становлять науковий інтерес і можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – для подальшої розробки теоретико-правових

питань виконання судових рішень в адміністративних справах;

– *навчальному процесі* – для підготовки підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративно-процесуальне право» та інших дисциплін правового характеру, при підготовці відповідних їх розділів, а також при проведенні занять з підвищення кваліфікації працівників органів державної влади України.

4.9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження полягає у використанні їх у:

– *правотворчій діяльності* – для підготовки і уточнення низки законодавчих і підзаконних актів з питань регулювання діяльності адміністративних судів, інших органів та посадових осіб щодо виконання судових рішень в адміністративному судочинстві;

– *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів дозволить підвищити ефективність та оперативність виконання судових рішень в адміністративних справах.

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, поділених на дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Дисертація Смотрича Дмитра Володимировича «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах» за структурою, мовою та стилем викладення матеріалу відповідає вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України.

У ході обговорення дисертації не було висунуто жодних зауважень щодо суті самої роботи.

**5. З урахуванням зазначеного вище,
на фаховому семінарі зі спеціальності 081 *Право* Навчально-наукового Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» УХВАЛИЛИ:**

5.1. Дисертація Смотрича Дмитра Володимировича, аспіранта кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка на тему «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах» (спеціальність 081 *Право*) є завершеною науковою працею, в якій розв'язане конкретне наукове завдання, а саме: комплексно аналітично осмислено теоретичні і практичні проблеми процесуально-правових засад виконання судових рішень в адміністративних справах та на основі узагальнення теоретичних положень, наукових поглядів і судової практики сформульовано пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного адміністративно-процесуального законодавства.

5.2. В 12 наукових публікаціях автора повністю відображені основні результати дисертації, з них 1 стаття у науковому фаховому виданні України, 3 статті в науковому періодичному виданні іноземної держави, а також 8 тезах доповідей на конференціях та інших науково-практичних заходах.

5.3. Дисертація Смотрича Дмитра Володимировича, аспіранта кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка на тему «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах», яка підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, відповідає наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167).

5.4. З урахування наукової зрілості, професійних якостей Смотрича Дмитра Володимировича, аспіранта кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка на тему «Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах», яка підготовлена за спеціальністю 081 *Право*, рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за – 11 (одинадцять)

проти – немає

утримались – немає

Головуючий на засіданні фахового семінару
доктор юридичних наук, професор

В. Л. Ортинський

Рецензенти:

професор кафедри теорії та філософії права,
конституційного та міжнародного права,
доктор юридичних наук, професор

І. М. Жаровська

доцент кафедри адміністративного
та інформаційного права,
кандидат юридичних наук, доцент

О. В. Скочиляс-Павлів

Відповідальний в ІНПП за
атестацію PhD,
заступник директора
Навчально-наукового Інституту права,
психології та інноваційної освіти,
доктор юридичних наук, професор

Т. З. Гарасимів